

Husmødre i 1949

I min barndom (1942-56) var alle husmødre jeg kjente hjemmeværende. Slik min mor var det, følte jeg alle husmødre på Haukerød var den gang.

Hun var også preget av sin oppvekst med 10 søsken på gårdsbruket Klinestad. Nabokona Asta Jacobsen var tilsvarende oppvekst på nabobruket. Begge mødrene hadde ekte mann i fast arbeid og liten sønn som de stelte for. Asta hadde et helt hus som hun hadde ansvaret for, og fram til 1949 hadde min mor ansvaret for to rom og kjøkken i første etasje før vi flyttet inn i nytt hus på Fokserød. I andre etasje bodde huseieren Astrid Varpestuen med sin sønn Reidar.

I tida etter krigen var det stor varemangel, lite mat men godt med arbeid. Asta og Astrid og Henny måtte som de fleste husmødre være oppfinnsomme, sparsomme og nøysomme for å få endene til å møtes. Det gjaldt å snu på skillingen. For mennene gjaldt det å gnu, som vi sa: Arbeide flittig.

Alle husmødrene var med og tok opp poteter om høsten. Betalingen kunne delvis være noen tønner poteter som ble plassert i en bingje i kjelleren. Gulrøtter og neper kunne dyrkes i hagen på «Solstad», som huset het. På den tid kunne far låne robåt i Gogsjø av Abraham Larsen, bror til Asta. Det kunne bli en fin rotur på søndager eller sommerkvelder forbi «Røværn» og kanskje helt opp til Kodal. Fiske gjedde var noe av det mest spennende jeg visste. Vel hjemme ble fisken rensset og gjerne malt opp til fiskefarse. Dagen etter luktet det stekte fiskekaker langsetter Raveien. I kjelleren sto det gjerne en saltholk med stykker

Husmor Henny Fevang rensset gjedde på plenen i Goli i 1949. Artikkelforfatteren assisterer ved siden av.

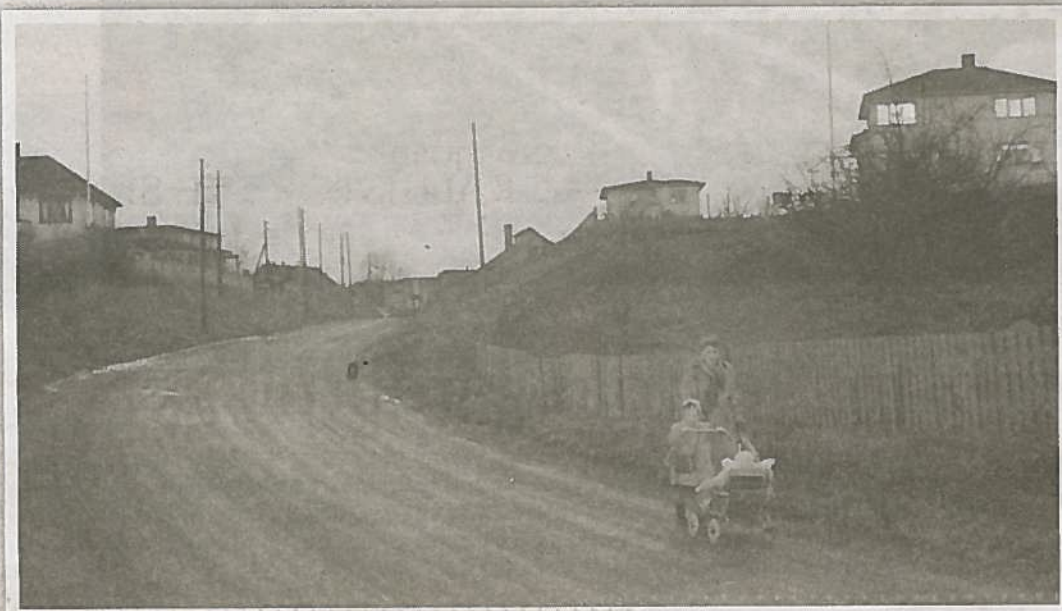
av en partert gris. Det var vanlig å kjøpe en halv gris av gangen for oppdeling. Noe ble saltet og noe ble stekt eller hermetisert. Salt sild ble kjøpt i spann og små tønner. Det var kø på brygga når sildebåten lå til kai. Enten syklet far innom fra arbeidet, eller også tok mor Haukerød. Ring bussen til byen for å stille seg i kø. Makrell var ikke populær mat. Det ble sagt at druknede tyskere under krigen var mat for dette fiskeslaget. Min mor ville ikke kjøpe makrell.

Husmødrene på Haukerød var kvikke til å plukke bær. Da var mor sammen med slekt og venner. Bringebær, blåbær, rips og solbær, om høsten tyttebær. Det kunne egentlig aldri bli nok av slike bær. Det ble syltetøy og saft, grøt og velling. Og vi barna var med. Vi lekte ved bekken, bygde hytter og spikket fløyter og laget pil og bue. Min venstrehand er fortsatt full av arr etter skarpe kniver. Og det var stor stas når bærspannene var fulle. Det gikk gjetord

bortover hele Haukerød når Maud Tremland hadde plukket store putevar fulle av tyttebær!

Alt hjemmelaget hadde høy status for husmødrene på Haukerød i 1949. Det skulle kjøpes minst mulig. Tid hadde husmødrene nok av. Penger var det mindre av. Men det var veldig stas når det kom nye tøyer til Steensbye og Aker Iversen. Tøyene kom i avlange ruller som ble solgt i halvmetervis. Min mor var sydame og Sandar Forsynings-

FØR OG NÅ

Husmødre, både yrkesaktive og hjemmeværende på Virik, kom så ofte sammen hos hverandre at de ville ha et eget navn på møtene sine i etterkrigsårene. Det ble Kåsemeta etter forbokstavene deres. Hyggemøtene var ofte på "Blåsten" på Virik, hjemmet til Bertha Andresen. Fellesskap og hygge var viktig når de møttes. Fra venstre: Bertha Andresen, Anna Ellefsen, Åse Skinnnes, Karen Thorsen, Ebba Bassøe, Agnes Krohn Hansen. Bak disse sitter Sigrild Iversen Støiten og Tullik Pedersen som mange husker fra Vel-Vask i Pølsesvingen.

Bilde fra gården Kroken, i dag Krokenveien 50, og er tatt ca 1960. Fra venstre: Elvine Pedersen fra Stokmarknes, Signe Mikkelsen, Signes datter Martha Solberg med amerikakjole. Foran står Martha og Kristians yngste datter, Sadie Anita.

nemnd sørget for at hun ble tildelt en Singer symaskin. Jeg lærte fort om raglan og bolero og blåtøy og lille Marthine.

Spinning og høytid var det også når det kom pakker fra Amerika. Tante Ragnhild Hotvedt tok oss med på Tollboden når pakene kom. Det var gjerne klær. Fasongene var amerikanske. I 1947 het siste mote New Look. Jeg tror Ragnhild og Henny var mer opptatt av Norwegian Look. Alle kjolene fra Amerika ble omsydd til helt nye fasonger med lokalt snitt. Jeg mener damene langs Raveien var litt misunnelige

på disse to oppstasede bondejentene rundt 1950 med sine amerikanske kjoletøyer. Våre husmødre hadde kort vei til butikken. Den lå tvers over veien i huset til bestemora til lekekamerat Per Weiby. For meg var det derfor kort vei til ananas brus og tyggegummiplater med TuttiFrutti. Jeg fikk av og til 25 øre av onkel Per. Da kjøpte jeg bruspulver uten av mor visste det.

Det var ingen ting som kunne bruse mer på tunga enn akkurat det!

**Tekst: Harald Fevang
Foto: Privat**

Dramatikk i Moveien

Bakgrunnen for dette bildet fra 6. november i 1948 er tragisk. Selve bildemotivet er for så vidt rolig og harmonisk med en gående mor med to barn og barnevogn på vei til byen uvitende om tragedien som hadde skjedd på stedet kort tid før. En veske i bakgrunnen markerer stedet der en 17 år gammel pike ble påkjørt og drept av en påvirket lastebilsjåfør.

Selve Moveien er i dag begrenset som innfartsvei noen få hundre meter ovenfor ulykkestedet i 1948, og dagens bilde fra samme sted viser en Nedre Movei som den gang het Moveien med et helt annet preg enn fra den gang.

Bildet er tatt fra innkjørselen til Nedre Movei 26.

**Tekst: Harald Fevang
Foto før: Politiarkivet
Foto nå: Bjørn Marum Olsen**

Støvsugeren

Begeistring var stor i vår familie da vi fikk støvsuger. Den het Wilfa, og ble kjøpt hos Bingens Elektro i Kongensgate midt på 50-tallet. Den duret fælt. Katter og hunder og lekselesende barn ble aldri fortrolig med lyden. Støvsugeren på bildet er en tidlig modell av merket Nilfisk, og tilhører familien Michelsens samling av diverse eldre maskiner for hjemmet.

**Tekst: Harald Fevang
Foto: Gro Midttun**

MT Thorsvaag (1958)

Bygget som motortanker «Thorsvaag» ved Uddevalla-varvet A/B, Uddevalla for A/S Thor Dahls Hvalfangerselskap (A/S Thor Dahl), Sandefjord. «Thorsvaag» var rederiets største skip da hun gikk prøveturen på Vingamillen utenfor Uddevalla 28/05-1958. Gikk til Sandefjord fra Uddevalla, hvor hun ankom 29/05 om morgenen. Hun var på 36.388 tdw og ble drevet frem av to dieselmotorer bygget på Götaverken, på til sammen 15.000 BHK, koblet til hver sin propell. Stavenslos Morgan Aarø loset henne trygt inn fra Svenner til hun la til på Thorøya i Sandefjord rundt kl.07.00. Mange skuelystene fra rederikontoret var på besøk på dette, til da, store fartøyet. Da hun lå på Thorøya var den også en del av A/S Thor Dahls opplæring av førstereis gutter. På den tid var hvalbåten «Niern», senere samme sommer «Thorarinn» benyttet som skoleskip.

«Thorsvaag» forlot Sandefjord på sin jomfrutur 01/07. Gikk inn på en 5-års time charter for Standard-Vacuum Transportation Company Limited, London. Første tur gikk til Persiske Gulf via Suez-kanalen, for å ta inn en last til Durban i Syd-Afrika. Av lokale offiserer kan nevnes: 3. styrmann Odd Wilhelm Oseberg, maskinsjef Trygve Frithjof Madsen, 2. maskinist Helge Frank Larsen, 5. maskinist Thore Hugo Kristoffersen, elektriker John Johannesen.

I 1965 ble hun solgt til Skips-A/S Agnes (Einar Saanum), Mandal i august og omdøpt «Ronaville». Hun endte som skrapjern i Taiwan i 1983.

**Tekst: Ragnar Iversen
Bilde: Thor Dahl arkivet**

**SANDEFJORD
LOKALHISTORISKE SENTER**
på Pukkestad gård

Har du bidrag til denne siden?

Levér det i avisresepsjonen mrk. Lokalhistorisk senter. Bilder merkes med hvem, hva, hvor, når og helst med en liten beskrivelse. Husk navn og adr. på utlåner. Har du elektronisk stoff, send det til: lokalhistorie@sb.no

Sandefjord Lokalhistoriske senters Info-gruppe:
Sideansvarlig Harald Fevang, bildeansvarlig Bjørn Marum Olsen. Medarbeidere; Sven Erik Lund, Ragnar Iversen, Bjørn Hoelseth, Dag I. Børresen, Gro Midttun, Svein Olav Løberg, Roger Davidsen. Kontaktperson: Sven Erik Lund, tlf. 928 27 154 – sv-er-lu@online.no